Evropský parlament
2019-2024

Výbor pro zahraniční věci

2023/2087(INI)

21.9.2023

STANOVISKO

Výboru pro zahraniční věci

pro Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci

k probíhajícím jednáním o dohodě o postavení jednotek, pokud jde o operativní činnosti Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) v Mauritánii
(2023/2087(INI))

Zpravodaj: Jan-Christoph Oetjen

PA_NonLeg

NÁVRHY

Výbor pro zahraniční věci vyzývá Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci jako příslušný výbor, aby do návrhu usnesení, který přijme, začlenil tyto návrhy:

1. bere na vědomí probíhající jednání mezi EU a Mauritánií o uzavření dohody o postavení jednotek, která umožní rozmístit v Mauretánii jednotky Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex); konstatuje, že dohodu o postavení jednotek lze uzavřít pouze pod podmínkou, že bude, a to i během operací, přísně dodržovat ochranu lidských práv a osobních údajů, zásadu nenavracení, zákaz svévolného zadržování a zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, jak je zakotveno v čl. 73 odst. 2 nařízení (EU) 2019/1896[1]; trvá na tom, aby byla do dohody začleněna jasná doložka o lidských právech a záruky odpovědnosti v Mauritánii a ustanovení o podávání zpráv o porušování lidských práv agenturou Frontex v souvislosti se všemi činnostmi v oblasti migrace a azylu, které v Mauritánii provozuje;

2. vyzývá k tomu, aby byl do všech misí agentury Frontex začleněn odpovídající mechanismus monitorování lidských práv v rámci její činnosti, a to prostřednictvím nasazení osob z agentury Frontex pověřených sledováním základních práv ve třetích zemích a jasného závazku k transparentnosti a sdílení informací o činnostech této agentury;

3. vyzývá Komisi, aby před uzavřením jednání s Mauritánií důkladně a nezávisle posoudila situaci v oblasti lidských práv v této zemi, pokud jde o zacházení s migranty a uprchlíky a příslušné oblasti, na něž se vztahuje dohoda o postavení jednotek, s cílem plně posoudit dopad případné spolupráce a vyjednat nezbytné záruky, a aby o svých zjištěních neprodleně informovala Parlament;

4. zdůrazňuje, že zahájení operativních činností agentury Frontex v rámci dohody o postavení jednotek by mělo plně respektovat, prosazovat a posilovat lidská práva a hodnoty EU, a to i pokud jde o ochranu osobních údajů, zásadu nenavracení, zákaz svévolného zadržování a zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání; domnívá se, že tento aspekt by měl být začleněn do jakékoli dohody o postavení jednotek, která zajišťuje operace agentury Frontex ve třetích zemích;

5. domnívá se, že je nezbytné, aby zaměstnanci agentury Frontex, kteří v souvislosti se svou činnosti v Mauritánii získali imunitu, i nadále nesli odpovědnost podle právních předpisů EU nebo členských států; vyzývá výkonného ředitele, aby přijal pokyny týkající se povinného zbavení vyslaného personálu imunity, v nichž upřesní, jak budou vyřizovány žádosti orgánů třetích zemí, a zakotví významnou úlohu úředníka pro otázky základních práv; domnívá se, že zaměstnanci agentury Frontex by se měli nejen vyvarovat spoluúčasti na porušování lidských práv ze strany mauritánských bezpečnostních sil, ale měli by tyto kroky aktivně odsuzovat; připomíná právní odpovědnost agentury Frontex za dodržování a zaručení lidských práv a vyzývá k vytvoření jasného, rychlého a účinného mechanismu, který zajistí odpovědnost

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 ze dne 13. listopadu 2019 o Evropské pohraniční a pobřežní stráži a o zrušení nařízení (EU) č. 1052/2013 a (EU) 2016/1624. Úř. věst. L 295, 14.11.2019, s. 1.

zaměstnanců agentury Frontex v jejich domovské zemi;

6. vyzývá k tomu, aby byly zaměstnancům agentury Frontex vyslaným do Mauritánie poskytnuty jasné pokyny, vypracované po konzultaci s odborníky a organizacemi občanské společnosti, a odborná příprava týkající se regionální a mauritánské situace v oblasti lidských práv a právního rámce, jakož i mezinárodních právních předpisů v oblasti lidských práv a humanitárních právních předpisů a norem;

7. vyzývá Komisi, aby mauritánským orgánům a mauritánské pohraniční stráži poskytla školení o lidských právech a právech a povinnostech mauritánského personálu v oblasti pátracích a záchranných operací, zpracovávání žádostí o azyl a jejich řízení;

8. vyzývá k vytvoření spolehlivého a účinného mechanismu pro podávání a vyřizování stížností, který bude nezávislý a veřejně přístupný, mechanismu pro hlášení incidentů v souvislosti s činnostmi agentury Frontex a mechanismu k zajištění účinné nápravy pro osoby, na něž mají opatření agentury Frontex dopad; domnívá se, že tento mechanismus hlášení incidentů by měl zaručit anonymitu a důvěrnost jednotlivců, kteří podávají zprávy o činnostech agentury Frontex, jež porušují mezinárodní humanitární právo nebo lidská práva;

9. vyzývá EU, aby poskytla další podporu při budování kapacit mauritánským vnitrostátním institucím pro lidská práva a organizacím občanské společnosti v oblasti lidských práv; vyzývá Mauritánii, aby zajistila nezávislost svých soudních orgánů a institucí pro lidská práva;

10. vyzývá k tomu, aby se na činnosti agentury Frontex prováděné v rámci této dohody o postavení jednotek vztahoval silný nezávislý mechanismus monitorování lidských práv s tím, že významnou úlohu bude hrát úředník pro otázky základních práv, s cílem zabránit jakémukoli riziku, že se úředníci agentury Frontex budou spolupodílet na porušování lidských práv;

11. je toho názoru, že nasazení personálu agentury Frontex do Mauritánie a provádění operativních činností s mauritánskými bezpečnostními silami lze uskutečnit pouze tehdy, bude-li možné zajistit migrantům a žadatelům o azyl odpovídající ochranu lidských práv v průběhu celého procesu jejich žádosti nebo návratu;

12. vyjadřuje politování nad opakovanou praxí mauritánské pohraniční stráže a bezpečnostních pracovníků spočívající ve vytlačování a navracení migrantů a žadatelů o azyl a důrazně tuto praxi odsuzuje;

13. znovu opakuje a zdůrazňuje, že by se agentura Frontex neměla podílet na žádné formě vytlačování a měla by tyto praktiky veřejně odsuzovat, jsou-li zaznamenány nebo je-li na ně agentura Frontex upozorněna;

14. domnívá se, že v případě soustavného a závažného porušování lidských práv podle norem Mezinárodního trestního soudu by EU a Frontex měly svou činnost v oblasti migrace a azylu prováděnou ve spolupráci s mauritánskými orgány podle dohody o postavení jednotek pozastavit; vyzývá k zavedení jasných kritérií pro pozastavení dohody o postavení jednotek nebo pro pozastavení konkrétních činností, které přímo či nepřímo přispívají k porušování lidských práv;

15. trvá na tom, aby byla rozvojová pomoc ze strany EU a jejích členských států poskytována zcela transparentně a pod parlamentní kontrolou;

16. je mimořádně znepokojen výsledky Mauritánie a jejích bezpečnostních sil v oblasti lidských práv, zejména porušováním lidských práv v letech 2020 až 2023, k němuž docházelo při provádění migračních a hraničních kontrol, včetně doložených případů násilí a mučení, svévolného zatýkání a zadržování, dlouhého držení osob obviněných z převaděčství migrantů ve vazbě, špatných vazebních podmínek, vydírání a krádeží, zneužívání kolektivního vyhošťování a obchodování s lidmi za účelem otroctví;

17. je znepokojen tím, že v Mauritánii neexistují právní předpisy v oblasti azylu a že homosexualita je v současné době v zemi nezákonná;

18. vyzývá Komisi, aby podporovala místní organizace občanské společnosti, které chrání a prosazují práva migrantů, jakož i ty, které monitorují spolupráci mauritánských orgánů s agenturou Frontex;

19. je znepokojen zprávami o zneužívání materiální podpory EU ze strany mauritánských bezpečnostních sil pro účely kontroly migrace; vyzývá ke komplexnímu monitorování toho, jak je využívána materiální podpora poskytovaná mauritánským orgánům, a k tomu, aby financování nebo materiální podpora ze strany agentury Frontex nepřispívaly k porušování lidských práv v Mauritánii;

20. vyzývá k tomu, aby do dohody o postavení jednotek byly předtím, než bude požádáno o formální souhlas Parlamentu, zahrnuty tyto body:

a) agentura Frontex bude spolupracovat s mauritánskými orgány a podporovat je, aby zajistila, že migranti a žadatelé o azyl nebudou nepřiměřeně nebo svévolně zadržováni, a zadržovací střediska budou v souladu s normami v oblasti lidských práv;

b) výslechy budou probíhat pouze tehdy, bude-li to považováno za nezbytné; mučení v jakékoli formě bude aktivně stíháno a přísně trestáno;

c) budou vytvořeny záruky proti korupci, které budou správa agentury Frontex a mauritánské orgány soustavně uplatňovat;

d) agentura Frontex se nebude za žádných okolností podílet na vytlačování migrantů ani na jiném porušování lidských práv a nebude používat násilná opatření k ovlivňování migračních toků;

e) finanční prostředky EU budou vypláceny transparentně, přičemž před vyplacením prostředků bude provedeno posouzení dopadu na lidská práva, která budou důsledně sledována i během jejich čerpání;

f) budou stanoveny výslovné záruky, které vyslaným úředníkům umožní nebrat v potaz příkazy vydané orgány třetí země, jež jsou v rozporu s povinnostmi agentury v oblasti lidských práv a/nebo povinnostmi vyplývajícími z unijního nebo mezinárodního práva;

g) činnost agentury Frontex bude zdokumentována transparentním způsobem;

h) ustanovení dohody budou odkazovat na to, že mauritánské orgány musí během operací dodržovat lidská práva, a obsahovat přísná opatření, která zajistí odpovědnost v případě porušení;

21. trvá na tom, že rozvojová spolupráce a úsilí o řešení základních příčin migrace by měly zůstat prioritou spolupráce mezi EU a Mauritánií v oblasti migrace;

22. vyzývá EU a její členské státy, aby zajistily bezpečné a legální cesty pro migranty a uprchlíky, kteří žijí v Mauritánii nebo jí projíždějí;

INFORMACE O PŘIJETÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

Datum přijetí	20.9.2023
Výsledek konečného hlasování	+: 29 –: 5 0: 23
Členové přítomní při konečném hlasování	Alviina Alametsä, Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Anna Bonfrisco, Reinhard Bütikofer, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Michael Gahler, Giorgos Georgiou, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Nathalie Loiseau, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, Thierry Mariani, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Javier Nart, Matjaž Nemec, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Manu Pineda, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Satouri, Andreas Schieder, Jordi Solé, Hermann Tertsch, Hilde Vautmans, Anders Vistisen, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Isabel Wiseler-Lima, Željana Zovko
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Vladimír Bilčík, Angel Dzhambazki, Andrey Kovatchev, Georgios Kyrtsos, Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Nikos Papandreou, Mick Wallace, Javier Zarzalejos
Náhradníci (čl. 209 odst. 7) přítomní při konečném hlasování	Gheorghe Falcă, Dace Melbārde, Jan-Christoph Oetjen, Juan Ignacio Zoido Álvarez

JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

29	+
Renew	Katalin Cseh, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Georgios Kyrtsos, Nathalie Loiseau, Javier Nart, Jan-Christoph Oetjen, Hilde Vautmans
S&D	Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Dietmar Köster, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemec, Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Demetris Papadakis, Nikos Papandreou, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder
Verts/ALE	Alviina Alametsä, Reinhard Bütikofer, Mounir Satouri, Jordi Solé, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

5	-
ID	Anna Bonfrisco, Thierry Mariani, Anders Vistisen
NI	Kostas Papadakis
The Left	Giorgos Georgiou

23	0
ECR	Angel Dzhambazki, Hermann Tertsch
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Gheorghe Falcă, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Dace Melbārde, Isabel Wiseler-Lima, Javier Zarzalejos, Juan Ignacio Zoido Álvarez, Željana Zovko
The Left	Manu Pineda, Mick Wallace

Význam zkratek:
+ : pro
- : proti
0 : zdrželi se